

32 18
Poština plačana v gotovini

18
Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1932/33

Izpreobrnitev Ferdiša Pištore

Premijera 29. aprila 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAN

LJUBLJANA, NEBOTIČNIK VI. NADSTR.

TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 29. aprila 1933

Ost:

František Langer: „Izpreobrnitev Ferdiša Pištore“

Vsa ta zadeva o izpreobrnitvi Ferdiše bi se mirno lahko imenovala kar s pregovorom, ali »Stara navada je železna srajca« ali »Česar se Janezek ni učil«, in tako dalje. Rožica Ferdiš, ki je vzevela na periferijskih gredicah, polnih črepinj in svojevrstnih opasnosti, ta rožica dehti in raste po svoje — zato mora biti tudi podpora svojevrstna, — za njega prikrojena.

Na kratko: kočijažev sinko je Ferdiš, namenjen, da postane ključavničar (že to je opasno, kajti ključi...), šofer (tudi to je opasno) in končno postane iz njega tat, vlomilec, svedrovec... In že tako, saj sem dejal, da so na periferiji velikega mesta opasnosti, slaba družba in ženke... To še prav posebno... Pa nanese naključje, da vrta blagajno v neki vili, pa nastane v vili požar, pa reši neprosto voljno dvoje otročičkov, pa ga častijo in kličejo »živio« — z eno besedo: hudo dejanje se mu izprevrže proti volji in namenu v blagodat... Blagajne sicer ni izropal — a postal je rešitelj in človeška družba s svojo moralno ga sprejme pod svoja moralna krila...

*

To je zabavno in duhovito... Izgubljenec Ferdiš zagori nenkrat od čistega ognja, vršiti dobra dela, reševati ljudi in reševati duše... Že na tem svetu hoče, da rasto ljudem angelske peroli... On, lump in falot, babjek in krokar, postane apostol čistosti in zaresnega poštenja... Ampak... Reševati ljudi je težka zadeva, saj stoji že v svetem pismu nekaj o pravičnih in krivičnih... Izpreobrnitev se izpreobrne: Ferdiš spozna, da je tako reševanje od muh, da obremenjuje dušo, da gloda življenje... prečiščen ostane — a vzrok izpreobrnitve je ljubezen, čista in zaresna...

*

Langer je naš znanec. Predstavil se nam je s »Kamelo skozi ubo šivanke« in pa s »Periferijo«. Njegova snov ima vselej posebnost, da je zelo apartna. Veliko mesto in njegov tempo,

ljudje iz tega obilježja mu tvorijo elemente, katere spretno suče in prikazuje... Pred vsem mu je pa pri srcu predmestje, periferija z nezazidanimi stavbišči, izgubljeni, ki so skorajda že na smetišču, ostroumni, filozofsko navdahnjeni policijski komisarji, razvratni bankirji in izgubljenke asfalta... Vse to bi mu dalo stigmato, da je pisatelj velikega mesta...

Čeprav Žid, kaže jasno svoje pokoljenje in življenje med Slovani... Včasih dobe njegovi liki in njih usode prizvok, ki govori o širokih stepah, po katerih je hodil Dostojevski... Tega vpliva Langer ne zataji...

»Izpreobrnitev Ferdiša Pištore« je tretje Langerjevo delo, ki gre preko našega odra. »Kamela« in »Periferija« so imeli uspeh... Ako je res, da gre v tretje rado — potem je v redu.

Prof. O. Šest:

Kriza v gledališču

Mem majhnim narodom in pa v majhnem mestu bi utegnilo prispevati k temu pojavu težke gospodarske krize v gledališču tudi razmerje publike do kritike. Poročila v dnevnem časopisju informirajo povprečnega, slučajnostnega obiskovalca teatra o vseh dogodkih. Ako ti dogodki niso ocenjeni tako, da vzbude zanimanje, ta slučajnostni obiskovalec ne bo šel v teater. To velja pred vsem za podeželne ljubitelje teatra. Mestna publika je seveda drugačna in ta reši pogosto komad, ki je bil od kritike odklonjen — istočasno pa moramo ugotoviti, pokoplje komad, katerega je kritika sprejela z navdušenjem in pohvalo. Hudo je sevé, ako trpi gledališče škodo na denarju, času in investiranih energijah, ako morajo propasti uspeli komadi samo radi kritične usmerjenosti. In ravno letos, v tej ostri borbi, je izgubilo ljubljansko gledališče gotovo vsoto 120 do 130 tisoč dinarjev, ker je odstavilo z repertoarja dvoje komadov, in sicer enega, ker je bil »nemoralen« in drugega, ker je bil »komunistično navdahnjen«.

Ni tu mesto, da bi govorili o dolžnostih kritike. Eno pa je gotovo: večja kolaboracija, družnost in zavest, da se dá vse negativno preračunati v denar — da rodi izgubo, in ta izguba spet izgubo — to bi kritika morala uvaževati, saj imamo samo eno gledališče in to je naše. Tu bi dejal, da bi pogledali Hrvate.

*

Vse ostalo, kar položaj teatra slabi ali krepi, je iskati v gledališču samem. Tu bi navedel kot prvo najmočnejšo postavko: razmerje uprave (delodajalca) do članstva (delojemalca). Uprava je zašla iz znanih in že omenjenih razlogov v težko situacijo. Dober ansambel je zadovoljen ansambel in poklic igralca, pevca, režiserja in dirigenta je odvisen bolj od drugih, od razpoloženja na eni — od požrtvovalnosti na drugi strani. Pravimo: »mi smo teater, ne uprava«, in »uprave prihajajo in

odhajajo, mi pa ostanemo«. Res je to — želel bi našemu igralcu samo več miru, ker bogme, doba je res vražja. Dejal bi pa, da se ne more nobena uprava na svetu pohvaliti, da ima volnejši, pridnejši in požrtvovalnejši ansambel in pa da dajejo igralci s svojim delom z ozirom na zaslužek izdaten procent narodnega davka. — Česar pa danes v hiši teaterski ni več — to je mir. A mir je nujna potreba. V tem razmerju bi načel lahko še ono plat, ki je umetniškega značaja — to pa ni moja stvar.

*

Razmerje režiserjev do režiserjev v našem teatru je močno zanimivo. Zlepa ne najdemo teatra, kjer bi deloval tako diametralno nasprotno usmerjenih ličnosti. V našem teatru najdete poleg solidnega naturalista-režiserja, skrajnega levičarja modernista, najdete filozofa in najdete romantika. To ni slabo glede zanimivosti in pestrosti prenosa komadov — za ansambel je pa celo koristno, ker je dotok vedno nov in svež.

(Konec sledi.)

Razno

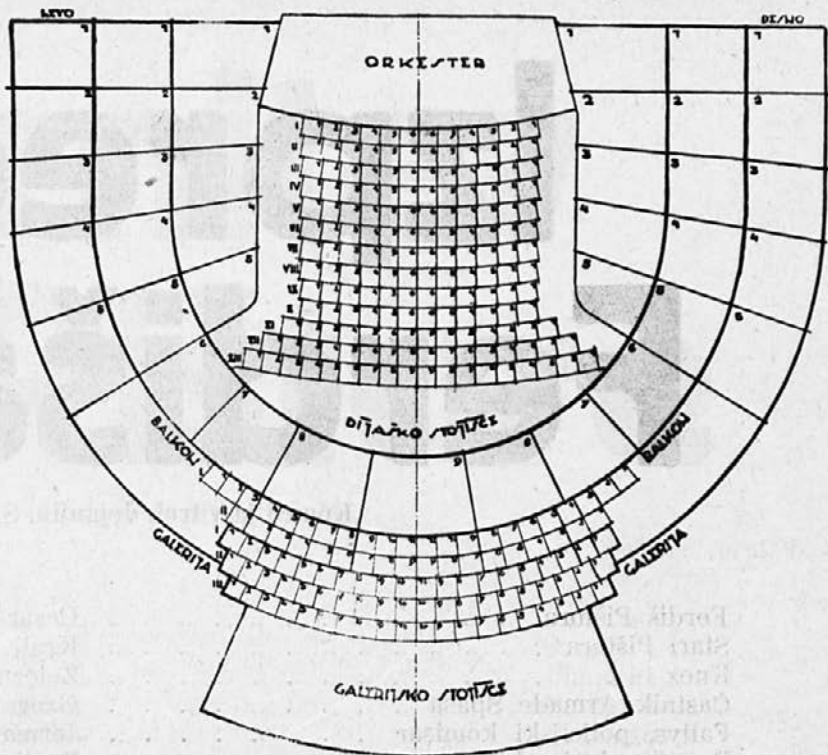
»Le Bonheur« (Sreča) je naslov novi drami, ki jo je napisal Henry Bernstein in ki je krstni predstavi v »Théâtre du Gymnase« v Parizu doživela odličen uspeh in je bila sploh največji letošnji gledališki dogodek v Parizu. Filmska zvezda svetovnega slovesa se je poročila s propadlim princem. V loži umetnice sede njen mož, impresario in prijatelji ter čakajo na konec popoldnevne predstave. Pojavi se umetnica in se hoče z možem peljati med popoldnevno in večerno predstavo na majhen avtomobilski izprehod. Komaj zapustita ložo, že priteče njen mož nazaj ves zbeگان. Neki neznanec je izvršil pred gledališčem z revolverjem atentat na umetnico in jo nevarno ranil. Drugo dejanje: Na porotnem sodišču; atentator, anarhist, sin ugledne meščanske družine, govori o psiholoških nagibih svojega čina. Hotel je izvršiti teroristično dejanje. Proti komu? S postopnim eliminiranjem pride polagoma do logičnega sklepa, da so tipični zastopniki današnje civilizacije, ki proti njej protestira, slavni sportniki ter filmske zvezde in zvezdniki. Končno izloči tudi sportnike, ker so manj znani kot filmske zvezde; tako se mu vsili logična potreba, da umori filmsko zvezdo. Pa vse se začudi, ko izpove umetnica, žrtev atentata, v prilog morilca. Ni ga bila nikoli videla, opazila je le v trenutku atentata, da jo motri dvoje neizmerno žalostnih oči. Atentator ni navaden morilec, je le nesrečen človek. Opaža se vedno bolj (in to je naznačeno psihološki izredno fino in posrečeno), da ji morilec ugaja. Tudi se opaža po načinu, kako hoče anarhist osmešiti izjavo umetnice, ki jo poda njemu v prid, da jo prav za prav ljubi. Obsojen je na malenkosten zapor. Tretje dejanje: Umetnica je šla po atentatorja, ko je prestal kazen. Ona ljubi njega, on njo.

Ona kuje o sreči nove načrte. On ji pritrjuje, sledi pa končno svoji usodi. Umetnica, ki ljubi prvič, se zlomljena zruši. Prvo dejanje je posrečena ekspozicija, drugo je izdelano mojstrsko, tretje morda nekoliko šibkejše, je ganljivo, in če tudi ni popolnoma motivirano, je vendar dozdevno realno.

Ideologija operete. Lustig piše v praškem tedniku »Nová Svoboda«: Opereta je nekako gledališče, kjer se sistematično prikazuje to, kar ne obstoji in kar bi moralo biti, če bi svet bil drugačen. V opereti je našel pribežališče najnaivnejši romantizem; lahko je tudi moderen, z lepimi uniformami, čevlji in toaletami; je to romantizem ljudi, ki nič nimajo, ki nič ne mislijo in so si ohranili le atavističen spomin na minulo lepoto.

Polem nemškega gledališča. Gledališka v Nemčiji so se podvizala, večinoma pod pritiskom narodno socialnih celic, ki so nastale povsod v njihovem okolju, da se preustrojijo v duhu hitlerijanstva. Prenagljena odstranitev židovskih in »levičarsko« usmerjenih ravnateljev, režiserjev in igralcev, izvršena v prvih trenutkih navdušenja, se bo kaj kmalu maščevala. Ali se bo škoda dala popraviti, se bo šele pokazalo. Bridke izkušnje imajo že oni ravnatelji, ki so spremenili svoj repertoar in so v svoji veliki prizadevnosti poskusili igrati »nacionalne« komade, ki so o njih mislili, da bodo po volji novim oblastnikom. Pa imajo nemški nacionalisti smolo, da razpolagajo s prav majhnim številom pristašev pesnikov. Hanns Jobst je oni dramatik, ki od njega največ pričakujejo. Njegov »Schageter«, ki so ga 20. aprila prvič uprizorili v Berlinu, naj bi bilo darilo za Hitlerjev rojstni dan. »Schillertheater« in »Deutsches Theater« sta imela svoji premieri že prej. »Schillertheater« je izvlekel iz ropotarnice naredno skrupulaclo, komad iz fronte »Der Hias«, ki sta ga hkrati publika in kritika odločno odklonili. In tako je komad že izginil z repertoarja. »Deutsches Theater« je igral delo berlinskega kiparja prof. Klugeja »Ewiges Volk«, ki prikazuje boj Koroške proti Jugoslaviji. Delo kaže pravega diletanta. Gledališče, ki se v svoji zgodovini ponaša s svetlim imenom Maksa Reinhardta, bi se pač v drugih časih težko odločil za to dramo. Špekulacija s konjunkturo je bila napačna. Publika za »Ewiges Volk« kratko in malo ni imela smisla. Stara publika Reinhardtovega gledališča prav nič ne hrepeni po takih komadih, novo publiko pa bodo za gledališče morali šele vzgojiti. Začasno se zadovoljuje s teatraličnimi bakljadami, paradnimi nastopi in demonstracijami. Po so igro v »Deutsches Theater« nekolikokrat uprizorili, in je za neki večer bilo prodanih le 8 vstopnic, je ravnateljstvo izročilo igro zopet — arhivu.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456

Izpreobrnitev Ferdiša Pištore

Komedija v treh dejanjih. Spisal Fran Langer. — Prevel dr. Fran Bradač.

Režiser: prof. O. Šest.

Ferdiš Pištora	Cesar
Stari Pištora	Kralj
Knez	Železnik
Častnik Armade Spasa	Gregorin
Faltys, policijski komisar	Jerman
Rosenstock, bankir	Bratina
Vejrostek, tat	Skrbinšek

Dostal	Potokar
Natakar	Sancin
Stražnik	Pianecki
Sestra Terezija	M. Danilova
Irma Pištoreva	P. Juvanova
Dostalka	Gabrijelčičeva
Kamila	Medvedova

Dejanje se vrši Čas: sedanjost.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetak točno ob 20.

Konec ob pol 23.

Parter: Sedeži I. vrste Din 32—
 „ II. - IV. vrste „ 30—
 „ V. - VI. „ „ 27-50
 „ VII. - IX. „ „ 25-50
 „ X. - XI. „ „ 23-50
 „ XII. - XIII. „ „ 21-50

Lože v parterju: I. red Din 108—
 „ „ „ „ 108—
 „ „ „ „ 128—
 II. red „ 76—
 „ „ „ „ 81—
 Peti ložni seaterju „ 22—
 „ „ „ „ 27—
 „ „ „ „ 16-50

Balkon: Sedeži I. vrste Din 21-50
 „ II. „ „ 18-50
Galerija: „ I. „ „ 15—
 „ II. „ „ 12-50
 „ III. „ „ 10-50
 Galerijsko stojišče „ 2-50
 Dijaško stojišče „ 5-50

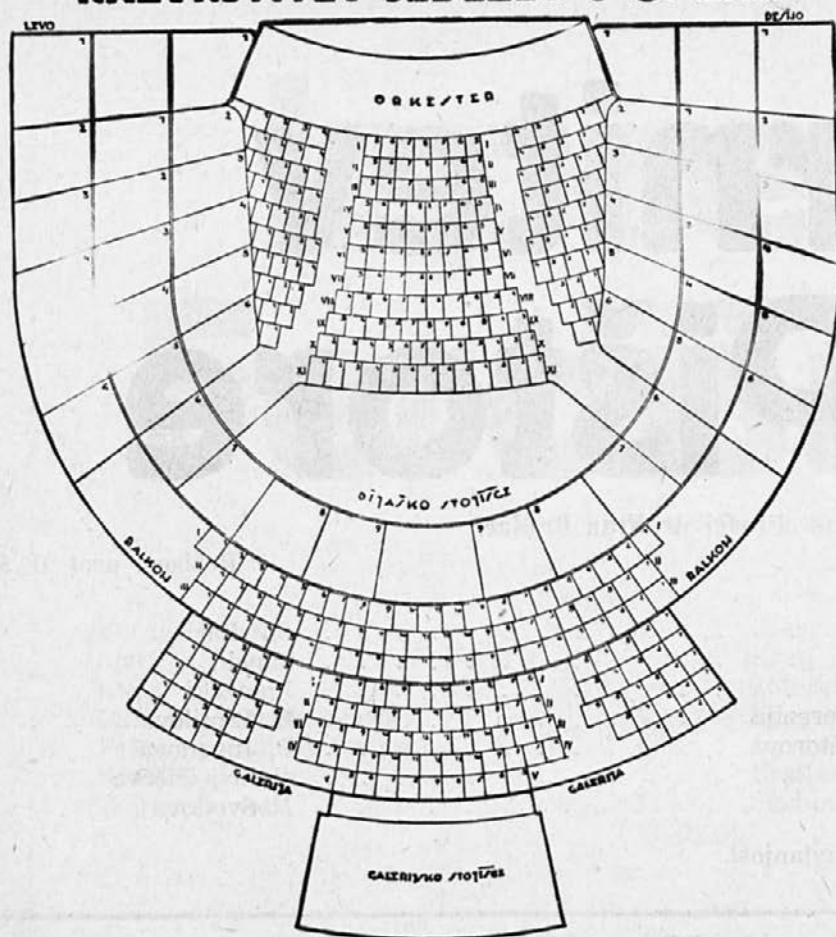
VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

Predpisana taksa za prevoz denarja je vračunana v cenah

MEINL-ova KAVA

D

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene